

Oppilaan
opas

LUkeMO

Nuorten oma ääni -kampanja

Materiaalipaketti kirjan ja
lukukokemuksen yhteisölliseen
käsittelyyn yläkoulussa

Sisällys

**Osio 1: Vinkkejä luettavan kirjan
valitsemiseen**

Osio 2: Lukupiirityöskentely

**Osio 3: Yhdessä tekeminen luetun
pohjalta**

Kilpailuohjeet

Osio 1: Vinkkejä luettavan kirjan valitsemiseen

Luettavan kirjan valinnassa on tärkeää huomioida, että jokainen lukija löytää itselleen kiinnostavaa luettavaa, joka myös vastaa omaa lukutaidon tasoa.

Lukuvinkkejä voi etsiä monesta paikasta ja kirjoihin voi tutustua monella tapaa ennen lopullista lukupiirikirjan valintaa. Esimerkiksi opettaja tai kirjastonhoitaja voi vinkata kirjoja, tai niihin voidaan tutustua vertaisvinkkauksen kautta.

Minkä kirjan lukisi?

Katso kampanjaa varten laadittu vinkkilista!

Etsi lukemista Lukemosta!

- Lukemo esittelee uusimmat lasten- ja nuortenkirjat tietokirjoista kaunokirjallisuuteen
- Helpot ja laajat hakutoiminnot kirjojen löytämiseksi ja suodattamiseksi
- Nuortenkirjavinkejä ja vinkkilistoja laajasti eri aiheista ja teemoista
- Nuorten oma ääni -sivuilla nuorten itse tekemiä kirjavinkejä ja vinkkivideoita

[Lukemo.fi](https://lukemo.fi)

Lue nuorten kirja-arvosteluja Lukufiiliksestä

- Nuorten kirjallisuusmedia Lukufiilis julkaisee lukio- ja yläkouluikäisten kirjoittamia kirja-arvioita, kirjailijahaastatteluja sekä muita tekstejä.

[Lukufiilis.fi](https://lukufiilis.fi)

Katso myös somekanavat:

Instagramissa [@lukemo_lki](https://www.instagram.com/lukemo_lki) ja [@lukufiilis](https://www.instagram.com/lukufiilis)

TikTokissa [@lukufiilismedia](https://www.tiktok.com/@lukufiilismedia)

Osio 2: Lukupiirityöskentely

Lukupiirityöskentelyssä on tärkeää avoin ja positiivinen ilmapiiri. Lukupiirissä voi keskustella vapaamuotoisesti luetusta kirjasta, mutta toisinaan apukysymykset voivat helpottaa keskustelun aloittamista tai sen etenemistä.

Kirjaa voi lähestyä erilaisista näkökulmista. Kirjan hahmoihin, miljööseen ja juoneen liittyvien kysymysten lisäksi kirjaa voi käsitellä jokaisen oman lukukokemuksen kautta. Millaisia tunteita kirja herätti? Muistuttaako kirja joitain aiemmin lukemiasi kirjoja?

Ennen lukemisen aloittamista

Ennen varsinaisen lukupiiryöskentelyn aloittamista kannattaa pohtia yhdessä, millainen on hyvä lukupiiri ja sopia käytännön asioista kuten tapaamiskertojen määrästä.

Lukupiiritapaamisia voi pitää esimerkiksi kolme:

- 1) Ensimmäisen kun kirjasta on luettu alku.**
- 2) Seuraavan kirjan puolenvälin tienoilla.**
- 3) Viimeisen kun kirja on kokonaan luettu.**

Tapaamisia voi pitää myös useammin. Viimeiseen tapaamiseen kannattaa varata hyvin aikaa, sillä vasta kun kirja on kokonaan luettu, sen juonta ja omaa lukukokemusta on mielekkäämpää pohtia yhteisesti.

Tärkeää lukupiiryöskentelyssä on se, että jokainen pääsee kertomaan omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan kirjan parissa, joten lukupiiri kannattaa pitää sopivan kokoisena.

Osallistujia voi olla esimerkiksi 3-6 per lukupiiri, jolloin keskustelu pysyy helpommin tasapuolisena.

Vinkkejä lukuvaiheeseen

Mitä tehdä, jos lukeminen jumittaa?

- Lue lyhyen aikaa, esimerkiksi 10-15 minuuttia kerrallaan.
- Tee lukuhetkestä miellyttävä tuokio ja asetu mukavaan paikkaan lukemaan herkkujen kera.
- Vaihda ympäristöä! Lähde kotisohvalta esimerkiksi kirjastoon tai kahvilaan lukemaan kirjaa.
- Kuuntele kirjaa äänikirjana. Voit myös vuorotella eri formaattien välillä, eli välillä kuunnella ja välillä lukea kirjaa.
- Lukekaa yhdessä ääneen kaverin tai koko lukupiirin kanssa. Voitte vuorotella ääneenlukuvuoroja, tai pyytää opettajaa lukemaan ääneen luokassa.

Lukupiirikeskustelu

Tästä osiosta löydät kolme lukupiirimallia, joiden alle on listattu valmiita kysymyksiä. Kysymykset ovat jaettu kolmeen eri vaiheeseen tapaamiskertojen mukaan, mutta niitä voi myös jaotella useammille tapaamiskerroille. Voitte myös valita useamman eri näkökulman ja valita niistä kiinnostavimmat kysymykset.

Ensimmäinen lukupiiritapaaminen keskittyy siihen, millaisia vaikutelmia kirjasta on syntynyt sen alun perusteella.

Keskivaiheen tapaamisella keskustellaan kirjan herättämistä ajatuksista, miellelyhtymistä ja kysymyksistä, sekä tehdään havaintoja tekstistä.

Viimeisellä tapaamiskerralla käsitellään kirjaa kokonaisuutena sekä reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia.

Lukupiirimallit:

- 1) Genre
- 2) Lukukokemus
- 3) Aihe

Katso lisää kysymyksiä lukupiirikeskusteluun Lukemon Mitä juuri luin? -taskuoppaasta.

1) Genre

Ensimmäinen tapaaminen: kun on luettu alku

- Miten päädyit valitsemaan tämän kirjan?
- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä ennen kirjan aloittamista?
- Millainen oli ensireaktiosi, kun aloitit kirjan? Olitko heti koukussa vai jouduitko pinnistelemaan päästäksesi tarinan sisään?
- Mihin genreen kirja kuuluu? Miten päättelit sen?

Keskivaiheen tapaaminen

- Mitä genrepiirteitä olet tähän mennessä löytänyt kirjasta? Onko siinä piirteitä useammasta kuin yhdestä genrestä?
- Onko tarina mielestäsi juoni- vai hahmovetoinen?
- Onko päähenkilö tyypillinen kirjan edustamalle genrelle?
- Millaista kieltä kirjassa käytetään? Esim. puhekieltä, vanhahtavaa kieltä, murretta, kuvailevaa kieltä, paljon vuoropuhelua. Liittyykö kielen tyyli jotenkin kirjan genreen?
- Mitä odotuksia sinulla on kirjan loppuosalle? Mitä kirjassa pitäisi tapahtua, että se edelleen edustaisi tiettyä genreä?

Loppukeskustelu: kun kirja on luettu kokonaan

- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä kirjan lukemisen jälkeen? Kuvasiko kansi ja nimi kirjaa hyvin/huonosti?
 - Muuttuiko tunnelma kirjan aikana? Oliko tarinassa selvä käännekohta?
 - Noudattiko tarina genrelle tyypillistä kulkua?
 - Mikä teki kirjan tapahtumapaikasta erikoisen? Olisivatko kirjan tapahtumat voineet tapahtua jossakin muualla? Entä jossakin muussa ajassa? Olisiko tämä muuttanut tarinaa jotenkin oleellisesti?
 - Jos et ole aiemmin lukenut tämän genren kirjoja, mikä kirjassa ja sen edustamassa genressä oli yllättävää?
 - Haluaisitko lukea toisen samaa genreä edustavan kirjan? Miksi? Miksi et?
 - Oliko kirja sopivan mittainen? Miten olisit laajentanut tarinaa? Mitä olisit karsinut pois?
-

2) Lukukokemus

Ensimmäinen tapaaminen: kun on luettu alku

- Miten päädyit valitsemaan tämän kirjan?
- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä ennen kirjan aloittamista?
- Millainen oli ensireaktiosi, kun aloitit kirjan? Olitko heti koukussa vai jouduitko pinnistelemaan päästäksesi tarinan sisään?

Keskivaiheen tapaaminen

- Onko tarina mielestäsi juoni- vai hahmovetoinen? Miten tämä vaikuttaa lukukokemukseesi?
- Onko kertoja mielestäsi luotettava? Millaisista seikoista teit päätelmäsi?
- Mitä aiheita tai teemoja on tähän mennessä noussut esiin?
- Mistä olet pitänyt kirjassa tähän mennessä? Mistä et? Oletteko kaikki samaa mieltä, vai onko jollain erilainen kokemus? Vertailkaa kokemuksia ja pohtikaa mistä nämä voisivat johtua.
- Millaista kieltä kirjassa käytetään? Esim. puhekieltä, vanhahtavaa kieltä, murretta, kuvailevaa kieltä, paljon vuoropuhelua. Miten tämä vaikuttaa lukukokemukseesi?

Loppukeskustelu: kun kirja on luettu kokonaan

- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä kirjan lukemisen jälkeen? Kuvasiko kansi ja nimi kirjaa hyvin/huonosti?
- Oliko tarina mielestäsi ennalta-arvattava vai yllättävä?
- Millaisia tunteita tarina sinussa herätti?
- Kenestä kirjan henkilöstä pidit eniten? Miksi?
- Mikä kirjan kohta mietitytti sinua?
- Oliko kirja sopivan mittainen? Miten olisit laajentanut tarinaa? Mitä olisit karsinut pois?
- Muuttiko kirja sinua jotenkin? Saitko uusia näkökulmia kirjan lukemisen seurauksena?
- Jaa lempikohtasi/katkelmasi kirjasta. Miksi tämä kohta tai katkelma erottui?

3) Aihe

Ensimmäinen tapaaminen: kun on luettu alku

- Miten päädyit valitsemaan tämän kirjan?
- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä ennen kirjan aloittamista?
- Millainen oli ensireaktiosi, kun aloitit kirjan? Olitko heti koukussa vai jouduitko pinnistelemaan päästäksesi tarinan sisään?
- Mistä luulet kirjan kertovan?

Keskivaiheen tapaaminen

- Mitä aiheita tai teemoja tähän mennessä on noussut esiin? Mitkä niistä ovat mielestäsi kiinnostavimpia? Miksi?
- Onko tarina mielestäsi juoni- vai hahmovetoinen? Vaikuttaako se jotenkin siihen, miten eri aiheita käsitellään kirjassa?
- Onko kertoja mielestäsi luotettava? Millaisista seikoista teit päätelmäsi?
- Esiintyykö tarinassa usein tietty esine tai asia? Miksi se on/voisi olla tärkeä? Kuvastaako se mielestäsi jotain? Mitä?

Loppukeskustelu: kun kirja on luettu kokonaan

- Mitä mieltä olit kansikuvasta ja kirjan nimestä kirjan lukemisen jälkeen? Kuvasiko kansi ja nimi kirjaa hyvin/huonosti?
 - Millaisia asioita kirja pohjimmiltaan käsittelee? Esim. ystävyys, suru.
 - Oliko tarina mielestäsi ennalta-arvattava vai yllättävä?
 - Mitä eri aiheita löysit kirjasta? Oletko lukenut aikaisemmin kirjoja samoista aiheista?
 - Onko tarinalla jokin viesti lukijalle? Mikä se voisi olla?
 - Mikä näyttäytyy tarinassa oikeana toimintana, mikä vääränä?
 - Millaisia tunteita tarina sinussa herätti?
 - Muuttiko kirja sinua jotenkin? Saitko uusia näkökulmia kirjan lukemisen seurauksena?
-

Osio 3: Yhdessä tekeminen luetun pohjalta

Tässä osiossa luovuuden saa päästää valloilleen!
Kirjaa ja lukukokemusta voi käsitellä esimerkiksi kirjoittamalla, taiteilemalla tai kuvaamalla videon.

Johdatuskysymyksiä yhteisen tuotoksen tekemiseen

1) Lukupiiri: genre

- Millaisia tunteita tarina sinussa herätti?
- Mitä ajattelit kirjan lopusta? Jos voisit muuttaa siitä jotakin, mitä muuttaisit?
- Mistä muista lukemistasi kirjoista tämä kirja muistuttaa sinua?
- Kenelle suosittelisit kirjaa?

2) Lukupiiri: lukukokemus

- Mistä muista lukemistasi kirjoista tämä kirja muistuttaa sinua?
- Haluaisitko lukea kirjan uudelleen? Miksi, miksi et?
- Haluaisitko lukea kirjailijalta jonkin toisen teoksen? Miksi, miksi et?
- Kenelle suosittelisit kirjaa?

3) Lukupiiri: aihe

- Mitä ajattelit kirjan lopusta? Jos voisit muuttaa siitä jotakin, mitä muuttaisit?
- Mistä muista lukemistasi kirjoista tämä kirja muistuttaa sinua?
- Oletko lukenut muita teoksia samalta kirjailijalta? Jos olet, miten luettu kirja suhteutui niihin?
- Kenelle suosittelisit kirjaa?

Luova työskentely luetun pohjalta

Kategoria 1: kirjoita

Luettua voi käsitellä erilaisien tekstien kautta. Kirjasta voi esimerkiksi kirjoittaa:

- Lyhyen kirjavinkin: katso esimerkki
- Pidemmän kirja-arvion: katso Lukufiiliksen ohjeet kirja-arvion tekoon
- Fanifiktiota: katso esimerkki
- Genre-esittelyn tai -katsauksen: katso esimerkki

Kategoria 2: piirrä tai taiteile

Lukukokemusta voi lähestyä myös visuaalisen ilmaisen kautta. Kokeile tehdä luetusta kirjasta esimerkiksi:

- Fanitaidetta: katso esimerkki
- Kartta: tunnekartta, tapahtumakartta, ajatuskartta jne.
- Mainosjuliste
- Kirjalle uusi kansi

Kategoria 3: kuvaa tai äänitä

Tuntuuko videoiden kuvaaminen tai puheen äänittäminen houkuttevalta tavalla käsitellä luettua kirjaa? Kuvaa tai äänitä kirjasta:

- Kirjavinkkivideo tai kirjatraileri: [katso esimerkki](#)
- Lyhyt vinkkausvideo, TikTok-trendi tai jokin muu lyhyt video, missä kirja ja lukukokemus ovat keskiössä: [katso Lukufiiliksen ohjeet kirja-aiheisen videon tekoon](#)
- Podcast-jakso: [katso Lukufiiliksen ohjeet podcast-jakson tekoon](#)

Kilpailuohjeet

Osana Lukemon Nuorten oma ääni -kampanjaa järjestetään kilpailu, johon voi osallistua luettuun kirjaan liittyvällä yhteisellä luovalla tuotoksella.

Kilpailukategoriat ovat:

- 1) kirjoita
- 2) piirrä tai taiteile
- 3) kuvaa tai äänitä

Materiaalipaketin 3. osiossa annettiin esimerkkejä eri kategorioihin sopivista toteutuksista, mutta kilpailutyö voi olla myös jotain aivan muuta! Kilpailutyön tekemisessä annetaan vapaat kädet, kunhan toteutus sopii johonkin kolmesta kategoriasta.

Kilpailutöiden sallitut laajuudet:

- Tekstitiedosto: 0,5-3 sivua
- Kuvatiedosto: 1-5 kuvaa
- Video: 30 sekuntia - 10 minuuttia
- Äänite: 3-15 minuuttia.

Kilpailun arvioinnissa huomioidaan kekseliäisyys sekä oman näkemyksen ja lukukokemuksen esille tuominen. Jokaisesta kategoriasta valitaan yksi voittajatyö, joiden tekijät palkitaan kirjapalkinnoilla!

Kilpailuun osallistuneita töitä julkaistaan Lukemon Nuorten oma ääni -sivuilla sekä Lukukeskuksen nuorten kirjallisuusmedia Lukufiiliksessä. Lupa julkaisuun kysytään lomakkeella, jolla työ lähetetään kilpailuun.

Kilpailu on käynnissä kampanjan ajan, eli 11.3.-28.4.2024.

Palauta kilpailutyö tällä lomakkeella.